

BVD - Nieuwsbrief 97-5

12 juni 1997

INHOUD

de juiste achtergronden bij het nieuws in de media omtrent de
"Turkse branden".

uw aandacht voor de verkiezingen in Kroatië (15 juni 1997) en in
Bosnië (september 1997) en verzoekt tevens om uw alertheid inzake mogelijke
ongeregeldheden in de aanloop naar of tijdens deze verkiezingen.

bericht over de moord op de voormalige rechterhand van Kaplan, mogelijk
een afrekening binnen de Teblig-beweging.

uitleg over het wetenschappelijk onderzoek naar racistisch geweld dat
in opdracht van de BVD is uitgevoerd.

De brandaanslagen in Den Haag

Volgens de media is de zaak al opgelost, helaas zijn de feiten voornamelijk minder duidelijk. Op zaterdag 17 mei 1997 werden in Den Haag 5 mensen aangehouden op verdenking van het aansteken van 3 branden in die stad op 25 maart van dit jaar. Twee van die branden, in de Koningsstraat en in de Kaapstraat, waren vrij onschuldig. In de Koningsstraat, bij het gebouw van de Stichting Turk-Islam, gebeurde weinig meer dan een molotovcocktail die op straat uitbrandde. In de Kaapstraat, bij het Azerbadjaans Cultureel Centrum, was de schade wat groter; daar werd op die manier de pui geblakerd. Van de derde brand, in de Frans Halsstraat, waren de gevolgen catastrofaal: zes leden van het gezin Kösedag kwamen in de vlammenzee om. De commotie na de branden was groot en vooral emotioneel. Over daders en motieven werd druk gespeculeerd. De buitenwereld was zeker van een racistische achtergrond.

Zo was de situatie medio mei. Toen gebeurden er twee dingen. Een Turkse man stapte met een verhaal over de personen die verantwoordelijk waren voor de brand naar de familie Kösedag met de aanvulling dat hij het ook bij de politie had gedeponcerd. Daarop vertrok hij spoorwags naar Turkije.

Daarnaast werd door de vreemdelingendienst in Den Haag een Koerd aangehouden. Het toeval werd geholpen door de moeder en de broer van de man die hem afgaven bij de spoorwegpolitie. die daarop herkend werd als een van de benzinekopers van het Kaapseplein.

de man met wraakplannen
rondliep omdat een nicht van hem in Turkije om het leven was gebracht. Familie van de
moordenaars zou in Nederland wonen.

Pogingen door de PKK om de man van zijn plannen te laten afzien, leken niet te slagen. Op
welke familie de man zijn wraakzuchtig oog had laten vallen werd evenmin bekend.

Op 17 mei 1997 werd een aantal mannen aangehouden, waaronder de verdachten.
In hoeverre zij verantwoordelijk zijn voor het gooien van de molotovcocktails en de
brandstichting in het woonhuis zal de toekomst leren.

De kans is aanwezig dat in de Turkse gemeenschap de sfeer weer grimmig wordt.
Vooral Turks-rechts kan de gelegenheid aangrijpen om de PKK, waarvan alle verdachten
sympathisant zijn, te verketteren.
Daarbij neemt de PKK de Turken, met name Turks-rechts, de inval van Turkije in Irak meer
dan kwalijk en zal zij niet nalaten dat op diverse manieren aan de wereld kenbaar te maken.
Kortom, de laatste letters over de branden en de Turks-Koerdische kwestie zijn nog lang niet
op papier gezet.

(Stand van zaken van vrijdag 6 juni 1997)

Kroatische presidentsverkiezingen.

Op 15 juni aanstaande is het voor de mannen in Kroatië geen ontbijt op bed, maar vroeg uit de veren. Die dag (Vaderdag) is er namelijk voor uitgekozen om een nieuwe president te kiezen voor de Republiek Kroatië. En jawel, de dames mogen ook meedoen: Kroatië is een democratisch geregeerd land.

In tegenstelling tot alle verkiezingen die in het voormalige Joegoslavië tot op heden werden gehouden wordt nu aan de Kroaten in ons land de mogelijkheid geboden hier hun stem uit te brengen. De Kroatische ambassade in Den Haag is hiervoor in principe door Zagreb aangewezen als stemlokaal.

Het zou dus kunnen zijn dat de Kroaten in ons land op vaderdag een reisje Den Haag ondernemen, tenzij van de zijde van de ambassade stappen worden ondernomen om elders in ons land stemlokalen aan te wijzen.

Tot op heden is niet bekend of dergelijke plannen in de maak zijn. Mocht de BVD hierover iets vernemen, zal contact worden opgenomen met de RID'en in kwestie.

Verkiezingen in Bosnië

In september 1997 zullen in Bosnië de gemeenteraadsverkiezingen losbarsten. De voorbereidingen zijn al in volle gang, zowel in Bosnië als in ons land.

In Nederland zal er op allerlei manieren voorlichting worden gegeven, niet alleen over de verkiezingen en de deelnemers eraan maar vooral over de wijze waarop in Nederland verblijvende Bosniërs hun stem kunnen uitbrengen. De voorlichting zal waarschijnlijk voornamelijk gekoppeld worden aan door allerhande organisaties/clubs/verenigingen georganiseerde culturele avonden.

De Bosnische regering heeft inmiddels de heer _____ aangesteld als verkiezingscoördinator voor Nederland en Denemarken. De heer _____ zal dan ook degene zijn die her en der voorlichting zal komen geven.

Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat deze bijeenkomsten aanleiding zullen geven tot ongeregelde heden. Toch vragen wij uw aandacht hiervoor, want een vonk is snel overgeslagen tijdens een lange hete zomer.

Moord op ex-KAPLAN medewerker

In de nacht van 8 mei 1997 is de voormalige rechterhand van KAPLAN sr., dr. Halil Ibrahim SOFU, in zijn woning in Berlijn vermoord. Drie gemaskerde mannen drongen zijn huis binnen en schoten hem dood.

SOFU was tot een paar jaar terug de tweede man binnen de Teblig-beweging van Cemalettin KAPLAN. Na de (natuurlijke) dood van KAPLAN sr., in mei 1995, viel de beweging uiteen. SOFU richtte een eigen organisatie op onder de naam Hilafet Devleti (Staat van de Kalief). Deze organisatie kwam al snel in aanvaring met de (overgebleven) Teblig-beweging onder leiding van de zoon van KAPLAN, Metin, met name omdat zowel Metin als SOFU zich de titel kalief (opvolger van de Profeet) toe-eigenden. KAPLAN jr. Had deze titel geërfd van zijn vader, die zichzelf in 1992 had uitgeroepen tot kalief.

SOFU vreesde al enige tijd voor zijn leven. Hij had zijn woning extra laten beveiligen onder meer door een grote hoeveelheid sloten op zijn huisdeur aan te laten brengen. Aan afspraken buitenshuis gaf hij van tevoren geen ruchtbaarheid. Ook liet hij zich buiten de deur permanent vergezellen door twee lijfwachten.

Deze 'bodyguards' verdwenen als SOFU zich in zijn woning ophield. Zij waren dan ook niet aanwezig in de bewuste nacht van 8 mei.

Het onderzoek naar de moord is in volle gang. Officieel ontbreekt elk spoor van de daders. Algemeen wordt echter aangenomen dat dezen gezocht moeten worden in de kring rond Metin KAPLAN. Men is er van overtuigd dat deze moord door KAPLAN jr. Bevolen is op grond van een door hem tegen SOFU uitgesproken 'fatwah'.

Binnen bepaalde kring veronderstelt men dat de aanslag is uitgevoerd door Iraniers. Men baseert dit op de reeds jaren bestaande hechte relatie tussen de Teblig-beweging en de Iraanse autoriteiten.

Het is de vraag of de daders ooit gevonden zullen worden. Als er echter iemand in staat moet worden geacht (enig) licht in deze zaak te brengen dan is het waarschijnlijk een BVD-operatie.

Wetenschappelijk onderzoek naar racistisch geweld

Onlangs zijn aan de minister van Binnenlandse zaken twee wetenschappelijke rapporten aangeboden over racistisch geweld, die (mede) in opdracht van de BVD tot stand zijn gekomen.

Het gaat om het rapport 'Racistisch geweld in Nederland' van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie, en om het rapport 'Jeugdculturen en geweld tegen allochtonen in Nederland' van het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen in Utrecht.

Waarom dit onderzoek?

Achtergrond

Racistisch geweld (bedreiging, vernieling, mishandeling e.d.) krijgt in de media veel aandacht, waarbij vaak een verband wordt gelegd of gesuggereerd tussen dit geweld en extreem-rechtse organisaties.

Uit onderzoek van *kwam nu juist naar voren dat in de meeste gevallen deze organisaties (bijvoorbeeld partijen als de CD en CP'86) niet direct verantwoordelijk te stellen waren voor racistische incidenten.*

Een wetenschappelijk onderbouwd antwoord op dit dilemma werd noodzakelijk geacht. Het WODC-onderzoek moest, op basis van registraties bij BVD, politie en andere organisaties de aard en de omvang van de incidenten vaststellen en inzicht verschaffen in de achtergronden van de daders.

Omdat reeds rekening werd gehouden met een bevestiging van de aanwijzingen die de BVD had, is het Pompe-instituut verzocht een antwoord te vinden op de vraag wie, naast een klein groepje radicaal-rechtse aanhang, ook geneigdheid vertoonde tot het plegen van anti-allochtoon geweld.

Resultaten

Het WODC-onderzoek toont aan dat het in de meeste gevallen gaat om sensatiezoekers of om (blanke) daders die zich door allochtonen in hun belangen bedreigd voelen. Slechts een klein deel van de daders had een politiek motief, maar dan ging het om folderacties, racistische uitingen e.d. en niet om fysiek geweld.

Het rapport beveelt onder meer aan om tot een goede registratie van incidenten te komen. Het Pompe-instituut richtte zich op jeugdculturen (skinheads, voetbalhooligans, 'gabbers'). Gabbers vormen een typische Nederlandse variant van skinheads die zich wil profileren als (autochtone) cultuur tegenover andere etnische groepen binnen de multiraciale samenleving. Het onderzoek leert dat ook hier meestal geen politieke achtergrond aanwezig is bij racistische incidenten. Pogingen van extreem-rechtse organisaties om gabbers te werven zijn tot nu toe weinig succesvol.

Het gebruik van drugs ('speed') speelt een belangrijke rol bij uitbarstingen van geweld waarbij het dan vaak gaat om afbakening van territoria (ruzie om meisjes e.d.). Initiatieven binnen de gabberwereld, gericht op het tegengaan van racisme en geweld dienen ondersteund te worden. Duidelijk werd dat het initiatief tot het plegen van geweld niet altijd door blanke jongeren wordt genomen. Het verdient daarom ook aanbeveling om soortgelijk onderzoek te verrichten naar jongeren uit andere etnische groepen.

Vervolg

De vermoedens van de BVD, gestoeld op adequate kennis van de extreem-rechtse organisaties in Nederland, zijn door het onderzoek bevestigd. zal in het kader van zijn opdracht (verschaffen van een objectief beeld aangaande extreem-rechts in Nederland) de ontwikkelingen en mogelijke veranderingen daarin blijven volgen. Medewerking aan het opzetten van de gewenste registratie van incidenten is daarvan een belangrijk onderdeel. Verheugend is dat steeds meer ambtshalve of anderszins geïnteresseerden, waaronder politici, schoolleiders, de weg naar de BVD weten te vinden: preventie is immers gediend bij objectieve informatie.

Als vervolg op bovengenoemde onderzoeken ligt bij de BVD een voorstel om aanvullend onderzoek naar aard, omvang en achtergronden van inter-etnisch geweld te initiëren.

TAAKVELD 13 - BEVEILIGINGSBEVORDERING

richt zich op het begeleiden en assisteren van overheidsinstanties ten behoeve van door die organisaties projectmatig opgezette zelf-)onderzoeken gericht op:

a. Het in kaart brengen van kwetsbare handelingen voor wat betreft eventuele inbreuken op de integriteit;

b. Het beantwoorden van de vraag of de bestaande weerstand voldoende effectief is om integriteitsaantastingen te voorkomen en/of te bestrijden;

c. Het zonodig formuleren van een pakket van aanvullende voorzieningen en maatregelen om de weerstand van de organisaties tegen integriteitsaantastingen te verhogen.

Deze onderzoeken worden uitgevoerd op basis van de Handleiding "een beetje integer kan niet; een handleiding voor het bevorderen en bewaken van het integer functioneren van overheidsorganisaties" (voorheen het "compendium" genoemd).

Onder de worden tevens begrepen alle activiteiten gericht op de beleids- en produktontwikkeling en advisering met betrekking tot preventieve maatregelen en voorzieningen tegen eventuele integriteitsaantastingen.

De activiteiten in het kader van de zijn gericht op het doen implementeren van de nationale en internationale regelgeving in de Nederlandse industrie ten aanzien van de beveiliging van staats- en bondgenootschappelijke geheimen:
- het verstrekken van adviezen gericht op de bevordering van maatregelen ter beveiliging van gegevens waarvan de geheimhouding door het belang van de staat wordt geboden en welke buiten de rijksdienst zijn gebracht.

De activiteiten in het kader van de zijn gericht op het doen
implementeren van de nationale en internationale regelgeving bij de onderscheiden
ministeries, Hoge Colleges van Staat en het Kabinet van de Koningin ten aanzien van de
algemene beveiligingszorg in het algemeen en de beveiliging van staats- en
bondgenootschappelijke geheimen in het bijzonder door:

- het verstrekken van adviezen en uitvoeren van security surveys gericht op de bevordering van maatregelen ter beveiliging van de organisatie als zodanig;
- het verstrekken van adviezen gericht op de bevordering van maatregelen ter beveiliging van gegevens waarvan de geheimhouding door het belang van de Staat wordt geboden;

De is gericht op:
- de beleidscoördinatie van alle activiteiten van de Dienst betreffende de (uitvoering van) veiligheidsonderzoeken. Dit betreft het gevraagd en ongevraagd adviseren van de dienst en directieleiding over terzake relevante ontwikkelingen, het leveren van bijdragen aan regelgevingstrajecten, het participeren in diverse projecten en met samenstellen en analyseren van de statische gegevens);

- de productcoördinatie van alle activiteiten van ter zake (de uitvoering van) veiligheidsonderzoeken op basis van de Wet Veiligheidsonderzoeken (Stbl. 1996,525). Dit betreft de feitelijke aansturing van alle bij de veiligheidsonderzoeken betrokken en samenwerkende functiegroepen. Voorts richten de activiteiten zich op de kwaliteitsbewaking van uitgaande produkten en diensten ten aanzien van het veiligheidsonderzoek (waaronder begrepen de ondersteuning ingeval van een beroeps- en bezwaarschriftprocedure).

TAAKVELD 14 - FENOMENENONDERZOEK GEORGANISEERDE MISDAAD

Taakveldcentrum Georganiseerde Criminaliteit Analyse van effecten georganiseerde misdaad op veiligheid van de staat, internationaal aanzien en functioneren openbaar bestuur, rechtsorde en samenleving in brede zin.